

РОЗДІЛ 9. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ

СУБ'ЄКТИ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА:
ОПОДАТКУВАННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУSMALL BUSINESS ENTERPRISE:
TAXATION AND ACCOUNTING MANAGEMENT

У статті розглянуто питання оподаткування та організації обліку суб'єктами малого підприємництва. В Україні суб'єкти малого підприємництва можуть здійснювати підприємницьку діяльність як фізичні особи – підприємці або як юридичні особи. Визначено критерії для поділу суб'єктів господарювання на суб'єкти мікропідприємництва, малого, середнього та великого підприємництва. Установлено, що суб'єкти малого підприємництва можуть самостійно вибрати або спрощену, або загальну систему оподаткування, ураховуючи їхні переваги та недоліки. Результати аналізу організації обліку діяльності показали, що фізичні особи – підприємці організують його і ведуть у довільній формі в паперовому або електронному вигляді. Водночас для юридичних осіб організація та ведення обліку чітко регламентовані чинними законодавчо-нормативними актами. Доведено, що розуміння та врахування суб'єктами малого підприємництва взаємозв'язку між вибором організаційно-правової форми ведення підприємницької діяльності, системи оподаткування та організацією обліку під час прийняття рішень забезпечить їм успішну діяльність. Визначено перспективи подальших досліджень.

Ключові слова: облік, організація, податки, спрощена система оподаткування, загальна система оподаткування, суб'єкти малого підприємництва.

В статье рассмотрены вопросы налогообложения и организации учета субъектами

малого предпринимательства. В Украине субъекты малого предпринимательства могут осуществлять предпринимательскую деятельность как физические лица – предприниматели или как юридические лица. Определены критерии для разделения субъектов хозяйствования на субъекты микропредпринимательства, малого, среднего и крупного предпринимательства. Установлено, что субъекты малого предпринимательства могут самостоятельно выбрать или упрощенную, или общую систему налогообложения, учитывая их преимущества и недостатки. Результаты анализа организации учета деятельности показали, что физические лица – предприниматели организуют его и ведут в произвольной форме в бумажном или электронном виде. В то же время для юридических лиц организация и ведение учета четко регламентировано действующими законодательно-нормативными актами. Доказано, что понимание и учет субъектами малого предпринимательства взаимосвязи между выбором организационно-правовой формы ведения предпринимательской деятельности, системы налогообложения и организацией учета при принятии решений обеспечит им успешную деятельность. Определены перспективы дальнейших исследований.

Ключевые слова: учет, организация, налоги, упрощенная система налогообложения, общая система налогообложения, субъекты малого предпринимательства.

УДК 657.1.011.56

<https://doi.org/10.32843/bses.63-21>

Долішня Т.І.¹

к.е.н., доцент,
доцент кафедри обліку та оподаткування
Івано-Франківський національний
технічний університет нафти і газу

Dolishnia Tetiana

Ivano-Frankivsk National Technical
University of Oil and Gas

The goal of the article is to disclose the issues of taxation and organization of accounting for small business entities. To achieve this goal, the tools of scientific research are used, namely: analysis and synthesis, induction and deduction (when stating an objective); comparison, systematization and theoretical generalization (when determining the criteria for the division of business entities into micro, small, medium and large enterprises; when choosing taxation system, disclosing the organization of accounting); logical generalization (to justify the relationship between the choice of the organizational and legal form of business, the tax system and the organization of accounting); tabular method (for rational, compact, visual presentation of research material). Criteria for dividing business entities into micro, small, medium and large enterprises are determined. It is found that small business entities can independently choose either a simplified or a general system of taxation, taking into account their advantages and disadvantages. The results of the analysis of the organization of accounting have shown that natural persons-entrepreneurs organize and conduct it using no special form electronically or on paper. At the same time, the organization and maintenance of accounting for legal entities are clearly regulated by current laws and standards. It is recommended to review the requirements for the organization of accounting for compliance with the needs of information support of users, as well as to consider the possibilities of simplification, unification and standardization in the organization of accounting, and to make appropriate changes in the legal field. It is proven that the understanding and consideration of small businesses by the relationship between the choice of the organizational and legal form of business, the tax system and the organization of accounting in decision-making will ensure their successful operation. Prospects for further research are identified, namely the justification of criteria for selecting the optimal tax system and software products for accounting by small business entities.

Key words: accounting, organization, taxes, simplified taxation system, general taxation system, small business entities.

Постановка проблеми. В Україні суб'єкти малого підприємництва можуть вибрати організаційно-правову форму ведення підприємницької діяльності: здійснювати її як фізична особа – підприємець або як юридична особа. До цього питання потрібно підходити вкрай ретельно.

Правильний вибір форми ведення бізнесу є запорукою їхньої подальшої успішної діяльності та впливає на організацію обліку та оподаткування.

Суб'єкти малого підприємництва, як і всі інші господарюючі суб'єкти, зобов'язані вести облік діяльності задля створення надійного інформацій-

¹ ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0972-4219>

ного підґрунтя для прийняття ефективних управлінських рішень.

Сьогоднішні динамічні зміни в законодавстві актуалізують потребу вивчення питань оподаткування та організації обліку діяльності суб'єктів малого підприємництва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Дослідженню питань оподаткування та організації бухгалтерського обліку діяльності суб'єктів малого підприємництва присвячено праці багатьох учених, зокрема таких, як Г.І. Давидовська [1], А.В. Довбуш [1], О.А. Подолянчук [2] та ін.

Постановка завдання. Метою дослідження є розкриття питань оподаткування та організації обліку діяльності суб'єктів малого підприємництва.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Поділ суб'єктів господарювання за розміром регламентується ст. 55 Господарського кодексу України (ГКУ) [3] та Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» [4].

Відповідно до ГКУ [3], суб'єктами малого підприємництва є:

- фізичні особи, зареєстровані в установленому законом порядку як фізичні особи – підприємці, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 млн євро, визначену за середньорічним курсом НБУ;

- юридичні особи – суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 млн євро, визначену за середньорічним курсом НБУ [3].

Тобто для поділу суб'єктів господарювання на суб'єкти малого підприємництва, у тому числі суб'єкти мікропідприємництва, середнього або великого підприємництва, застосовують два критерії: кількість працюючих та дохід від будь-якої діяльності за рік.

Для цілей бухгалтерського обліку Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» запропоновано інші критерії [4]: балансова вартість активів, чистий дохід від реалізації товарів, робіт, послуг та середня кількість працюючих.

Малими є підприємства, які не відповідають критеріям для мікропідприємств та показники яких на дату складання річної фінансової звітності за рік, що передує звітному, відповідають щонайменше двом із таких критеріїв:

- балансова вартість активів – до 4 млн євро;
- чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – до 8 млн євро;
- середня кількість працівників – до 50 осіб [4].

Податковим законодавством України для юридичних та фізичних осіб – підприємців передбачено дві системи оподаткування:

- спрощену, що ґрунтується на сплаті єдиного податку;

- загальну, що ґрунтується на сплаті податку з чистого доходу.

Суб'єкти малого підприємництва, у тому числі й фізичні особи – підприємці, можуть вибрати систему оподаткування одночасно з державною реєстрацією. Для цього разом із заявою на державну реєстрацію необхідно подати заяву про застосування спрощеної системи оподаткування, якщо не вибрано загальну систему, тобто подавати окрему заяву на реєстрацію до органів державної податкової служби (ДПС) не потрібно. Датою взяття на облік у цьому разі є дата внесення даних до Єдиного державного реєстру фізичних та юридичних осіб (ЄДР). Заяву та відповідні документи для державної реєстрації можна подавати в паперовій або електронній формі [5].

Спрощена система оподаткування, обліку та звітності (ССО) запроваджена в Україні з 1 січня 1999 р. і сьогодні регулюється главою 1 розділу XIV Податкового кодексу України (ПКУ). Визначальною рисою ССО є спрощення способу оподаткування. Підприємства та підприємці, що використовують ССО, сплачують єдиний податок, який заміняє частину інших податків та зборів згідно зі ст. 297 ПКУ [6]:

- податку на прибуток підприємств;
- податку на доходи фізичних осіб у частині доходів (об'єкта оподаткування), що отримані в результаті господарської діяльності платника єдиного податку першої-третьої груп (фізичної особи);

- податку на додану вартість з операцій із постачання товарів, робіт та послуг, місце постачання яких розташоване на митній території України, крім податку на додану вартість, що сплачується фізичними особами та юридичними особами, які вибрали ставку єдиного податку 3%;

- податку на майно (у частині земельного податку), окрім земельного податку за земельні ділянки, що не використовуються платниками єдиного податку першої-третьої груп для провадження господарської діяльності та платниками єдиного податку четвертої групи для ведення сільськогосподарського товаровиробництва;

- рентної плати за спеціальне використання води платниками єдиного податку четвертої групи.

Сплата єдиного податку безпосередньо потрапляє до місцевого бюджету територіальної громади та відіграє важливу роль у формуванні дохідної частини місцевих бюджетів. Його розмір може розраховуватися за фіксованою ставкою або залежно від суми доходу.

Перебування на спрощеній системі оподаткування вимагає дотримання встановлених законодавством обмежень та вимог [6]: відсутність податкового боргу; статус резидента; здійснювати тільки дозволені види підприємницької діяльності та від-

повідати критеріям однієї з чотирьох груп єдиного податку. Недотримання хоча б однієї з умов позбавляє суб'єкта господарювання права претендувати на статус платника єдиного податку певної групи.

ПКУ ст. 291.5 визначено також заборонені види діяльності для платників єдиного податку юридичних і фізичних осіб [6].

Для суб'єктів малого підприємництва, котрі вибирають *спрощену систему оподаткування*, чинним законодавством передбачено чотири групи платників єдиного податку. Кожній групі властиві певні умови та особливості діяльності.

Платниками єдиного податку першої та другої груп можуть бути тільки фізичні особи – підприємці, а третьої групи – як фізичні особи – підприємці, так і юридичні особи (табл. 1).

Як бачимо з табл. 1, платники єдиного податку першої групи можуть здійснювати тільки два види діяльності: роздрібний продаж товарів із торговельних місць на ринках та діяльність із надання побутових послуг населенню. Для платників єдиного податку другої групи передбачено ширший спектр дозволених видів діяльності, а саме можуть надавати послуги, у тому числі побутові, платникам єдиного податку або населенню; здійснювати виробництво або продаж товарів; вести діяльність у сфері ресторанного господарства. Однак їм заборонено надавати послуги підприємствам і підприємцям – неплатникам єдиного податку; надавати посередницькі послуги з купівлі, продажу, оренди та оцінювання нерухомого майна; здійснювати діяльність із виробництва, постачання, продажу (реалізації) ювелірних та побутових виробів із дорогоцінних металів, дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органогенного утворення та напівдорогоцінного каміння. Такі фізичні особи – підприємці належать виключно до третьої групи платників єдиного податку, якщо відповідають вимогам, установленим для такої групи. Але надавати побутові послуги з виготовлення ювелірних виробів за індивідуальним замовленням, а також ремонтувати ювелірні вироби платникам єдиного податку першої та другої груп дозволено.

Діяльність платників єдиного податку третьої групи відрізняється від діяльності платників першої та другої груп. Основною відмінністю є те, що сума єдиного податку для платників третьої групи не залежить від результатів діяльності.

Під час визначенні об'єкта оподаткування враховуються усі доходи в грошовій, матеріальній або нематеріальній формі. ПКУ [6] прописано порядок визначення доходів та їх склад для платників єдиного податку першої-четвертої груп (ст. ст. 292, 298) та встановлено перелік доходів, які не враховують до підприємницьких доходів платників єдиного податку (п. п. 292.9, 292.10, 292.11).

Тобто витрати не беруться до уваги взагалі. У результаті якщо платник єдиного податку отри-

має збитки, йому доведеться сплатити єдиний податок з усієї виручки. Ставку можна вибрати самостійно, зокрема якщо фізична або юридична особа зареєструється як платник ПДВ, до бюджету відраховуватимуть 3% від доходу, якщо ні – 5%.

Четверта група платників єдиного податку – це особлива група, де можуть перебувати тільки сільськогосподарські товаровиробники:

а) юридичні особи незалежно від організаційно-правової форми, у яких частка сільськогосподарського товаровиробництва за попередній податковий (звітний) рік дорівнює або перевищує 75%;

б) фізичні особи – підприємці, які провадять діяльність виключно в межах фермерського господарства, зареєстрованого відповідно до Закону України «Про фермерське господарство» [8], за умови виконання сукупності таких вимог: здійснюють виключно вирощування, відгодовування сільськогосподарської продукції, збирання, вилов, переробку такої власно вирощеної або відгодованої продукції та її продаж; провадять господарську діяльність (окрім постачання) за місцем податкової адреси; не використовують працю найманих осіб; членами фермерського господарства такої фізичної особи є лише члени її сім'ї; площа сільськогосподарських угідь та/або земель водного фонду у власності та/або користуванні членів фермерського господарства становить не менше двох гектарів, але не більше 20 гектарів.

Тобто, для ФОП – платників єдиного податку четвертої групи немає обмеження за обсягом отриманого доходу, але є обмеження за місцем здійснення діяльності та видами діяльності.

Незважаючи на спрощений облік податків, за певних обставин суб'єкти малого підприємництва платники єдиного податку зобов'язані сплачувати низку інших податків, зокрема податок на доходи фізичних осіб та військовий збір; ПДВ за операціями з місцем постачання на митній території України (платники 3 групи, які вибрали ставку єдиного податку 3%); «імпорتنний» ПДВ; податок на майно та податок на доходи нерезидента.

Загальна система оподаткування суб'єктів малого підприємництва не передбачає таких суворих обмежень, як спрощена. Відсутні обмеження у видах діяльності, величині доходу, кількості найманих осіб, у формах розрахунків.

ФОП на загальній системі оподаткування сплачують такі податки та збори, як податок із доходів фізичних осіб; військовий збір; єдиний соціальний внесок; податок на додану вартість; податок на доходи нерезидентів (податок на репатріацію); транспортний податок; земельний податок; податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, з об'єктів нежитлової нерухомості; акцизний податок; податки за найманих працівників – ПДФО.

Фізичні особи – підприємці для розрахунку оподаткованого доходу на загальній системі опо-

Критерії перебування платників єдиного податку на 1–3 групах

Критерії	1 група	2 група	3 група		
	фізичні особи – підприємці			юридичні особи	
1	2	3	4	5	
Ставка податку	Не більше 10% прожиткового мінімуму для працездатної особи на 01 січня	Не більше 20% мінімальної заробітної плати на 01 січня	3% доходу – для платників ПДВ; 5% доходу – для не платника ПДВ		
	Ставки ЄП установлюють місцеві ради залежно від виду господарської діяльності				
Підвищена ставка податку	15% до доходу		15% до доходу	6%, 10%	
	– у сумі перевищення обсягу доходу, встановленого на календарний рік для відповідної групи;				
	– до суми доходу, отриманого в результаті використання інших форм розрахунків, аніж розрахунки в грошовій формі (готівковій або безготівковій);				
	– до доходу, отриманого від здійснення видів діяльності, які не надають права застосовувати спрощену систему;			– до суми перевищення обсягу та суми доходу, отриманого від здійснення видів діяльності, які не дають права застосовувати спрощену систему оподаткування	
	– до доходу, отриманого від діяльності, яка не зазначена у реєстрі платників єдиного податку;				
	– до доходу, триманого від провадження діяльності, забороненої для 1 та 2 груп				
Максимально допустимий обсяг доходу за рік, грн	167 МЗП	834 МЗП	1167 МЗП		
Наявність та кількість найманих працівників, осіб	0	0-10	Без обмежень		
Дозволена сфера діяльності	Тільки роздрібний продаж на ринках та/або надання побутових послуг населенню (п. 291.7 ПКУ)	Надання послуг тільки платникам ЄП та населенню; виробництво та продаж товарів; діяльність у сфері ресторанного господарства	Усі види діяльності, крім заборонених у п. 291.5 ПКУ		
РРО	Не застосовують	Протягом 2021 р. не застосовують, якщо дохід < 220 мінімальних заробітних плат. Однак є винятки	На загальних підставах		
Ведення обліку	Довільна форма ведення обліку в паперовому або електронному вигляді			Ведення бухгалтерського обліку	
Реєстрація платником ПДВ	Не є платниками ПДВ		За умови вибору ставки 3% можна бути платником ПДВ.		
Періодичність сплати ЄП	Раз на місяць, авансом, не пізніше 20-го числа (включно) поточного місяця. Платити треба навіть коли немає доходу від діяльності		Раз на у квартал протягом 50 календарних днів після кінця кварталу		
Подача декларації з ЄП	Раз на рік протягом 60 календарних днів після кінця року		Раз на квартал протягом 40 календарних днів після кінця кварталу		
ЄСВ					
ЄСВ	Визначається самостійно. Звільняються від сплати ЄСВ «за себе» ФОП, які є пенсіонерами за віком або особами з інвалідністю, які отримують пенсію або соціальну допомогу			Визначають на загальних підставах	
Мінімальний внесок	Мінімальна зарплата за місяць × 0,22				
Максимальний внесок	15 × мінімальна зарплата за місяць × 0,22				
Період сплати	- раз на квартал, до 20-го числа місяця, що настає за звітним кварталом			До 20-го числа наступного місяця	
				- за бажанням, щомісяця у вигляді авансового платежу до 20 числа кожного місяця поточного кварталу	

Джерело: сформовано автором на основі [6; 7]

даткування визначають склад підприємницьких доходів і витрат відповідно до ст. 177 ПКУ [6]:

– під час розрахунку оподаткованого доходу об'єктом оподаткування є чистий оподатковуваний дохід (ЧД), тобто різниця між загальним оподатковуваним доходом (виручка у грошовій та негрошовій формах) і документально підтвердженими витратами, пов'язаними з господарською діяльністю такої фізичної особи – підприємця:

$$\text{ЧД} = \text{Доходи} - \text{Витрати} \quad (1)$$

Доходи і витрати ФОП на загальній системі оподаткування відображають за касовим методом. Датою формування оподаткованого доходу є дата фактичного надходження компенсації за відвантажені товари, виконані роботи (надані послуги). У момент отримання такого доходу підприємець відображає і фактично оплачені витрати, безпосередньо пов'язані з придбанням таких товарів або виготовленням продукції, виконанням робіт (послуг).

Зазначимо, що суму чистого оподаткованого доходу підприємці на загальній системі оподаткування визначають за результатами календарного року.

Для ФОП, зареєстрованих як платники податку на додану вартість, не включаються до витрат і доходу суми податку на додану вартість, що входять до ціни придбаних або проданих товарів (робіт, послуг) згідно зі ст. 177.3 ПКУ [6]. А також не включаються до доходу фізичної особи – підприємця суми акцизного податку з реалізованих суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю підакцизних товарів [6].

Для визнання витрат необхідне одночасне дотримання таких умов:

- вони документально підтверджені;
- витрати оплачені, тобто фактично понесені;
- витрати безпосередньо пов'язані з отриманим доходом; пов'язані з господарською діяльністю; витрати входять до переліку, визначеного ПКУ ст. 177.4 [6]. Тільки за дотримання усіх цих вимог витрати можна визнавати.

Для суб'єктів малого підприємництва – юридичних осіб на загальній системі оподаткування податковим законодавством передбачено оподаткування не доходу, а прибутку. Вони нараховують та сплачують податки, передбачені ПКУ.

Організація бухгалтерського обліку залежить від таких важливих факторів, як організаційно-правова форма ведення бізнесу, розмір підприємства, система оподаткування та цілої низки інших.

ФОПи на спрощеній системі оподаткування облік своєї діяльності ведуть у довільній формі шляхом помісячного відображення отриманих доходів (1–3 групи) та доходів і витрат (для 3 групи, які зареєстровані як платники ПДВ).

ФОП на загальній системі оподаткування та фізичні особи, які провадять незалежну профе-

сійну діяльність, зобов'язані вести облік доходів і витрат від такої діяльності за встановленою формою в паперовому або електронному вигляді, у тому числі через Електронний кабінет. Сьогодні для обліку своєї діяльності підприємці використовують «Книгу обліку доходів і витрат, яку ведуть фізичні особи–підприємці, крім осіб, що вибрали спрощену систему оподаткування, і фізичні особи, які провадять незалежну професійну діяльність» (КОДВ) [9] без реєстрації у контролюючому органі за місцем свого обліку. Основним завданням її ведення є накопичення інформації для визначення чистого оподаткованого доходу. Окрім того, на основі даних КОДВ підприємець заповнює річну податкову декларацію про майновий стан та доходи, де визначає річну суму зобов'язання з ПДФО та військового збору; на основі квартальних підсумків КОДВ підприємець самостійно розраховує авансові платежі з ПДФО, які сплачуються до 20-го числа місяця, наступного за кожним календарним кварталом.

Важливим аспектом в організації обліку ФОП є обов'язкова наявність первинних документів (ст. 16.1.2 ПКУ [6]), які вони повинні надавати на вимогу контролюючих органів (ст. 20.1.6 ПКУ [6]). Також заборонено формувати показники податкової звітності, що не підтверджені первинними та іншими документами згідно зі ст. 44.1 ПКУ [6].

Окрім того, підприємці на загальній системі оподаткування зобов'язані мати документи, що підтверджують походження товарів (ст. ст. 177.2, 177.10 ПКУ [6]). У разі відсутності документів, які підтверджують понесені витрати, підприємець не має права віднести ці суми до складу витрат і зменшити дохід до оподаткування.

Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» [4] закріплено обов'язок ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності суб'єктами малого підприємництва – юридичними особами. Зокрема, ст. 2 цього Закону встановлено, що він поширюється на всіх юридичних осіб, створених відповідно до законодавства України, незалежно від їх організаційно-правових форм і форм власності [4].

Результати аналізу організації та ведення обліку суб'єктами малого підприємництва юридичними особами показали, що облік регулюється значною кількістю законодавчо-нормативних документів [10–13]. Більше того, декларовані в них вимоги до організації обліку необхідно протестувати на відповідність потребам інформаційного забезпечення користувачів інформації, а також розглянути можливості спрощення, уніфікації та стандартизації в частині організації обліку та внести відповідні зміни в законодавчо-нормативне поле.

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, суб'єкти малого підприємництва в Україні здійснюють підприємницьку діяльність як

фізичні особи – підприємці, так і юридичні особи. Установлено, що критерії, за якими можна ідентифікувати господарюючий суб'єкт як суб'єкт малого підприємництва, у законодавчих актах є різними. Зокрема, для цілей бухгалтерського обліку підприємство визнають суб'єктом малого підприємництва за умови відповідності хоча б двом критеріям із трьох: балансова вартість активів – до 4 млн євро; чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – до 8 млн євро; середня кількість працівників – до 50 осіб.

Аналіз положень податкового законодавства України показав, що суб'єкти малого підприємництва можуть вибирати або спрощену систему оподаткування, яка передбачає сплату єдиного податку, або загальну на основі сплати податку з чистого доходу. Ґрунтуючись на результатах досліджень, вважаємо, що для суб'єктів малого підприємництва більш привабливим варіантом є використання спрощеної системи оподаткування, особливо для ФОПів, перевагами якої є спрощений облік, звітність, нарахування та декларування податків.

Водночас загальна система оподаткування суб'єктів малого підприємництва не передбачає таких суворих обмежень, як спрощена. Відсутні обмеження у видах діяльності, величині доходу, кількості найманих осіб, у формах розрахунків.

Щодо обліку діяльності, то фізичні особи – підприємці організовують та ведуть його в довільній формі в паперовому або електронному вигляді, у спрощеному варіанті, а юридичні особи, керуючись чинними законодавчо-нормативними актами, – у повному обсязі.

Отримані результати дослідження показують тісну кореляцію між вибором організаційно-правової форми ведення підприємницької діяльності, системи оподаткування та організацією обліку. Чітке розуміння та врахування цього взаємозв'язку суб'єктами малого підприємництва забезпечить їм успішну діяльність.

Зважаючи на вищевикладене, предметом подальших досліджень повинно стати обґрунтування критеріїв щодо вибору оптимальної системи оподаткування та програмних продуктів для ведення обліку суб'єктами малого підприємництва.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Довбуш А.В., Давидовська Г.І. Особливості організації обліку на підприємствах малого бізнесу в Україні. *Інноваційна економіка*. 2020. № 5–6. С. 162–167. URL: <http://inneco.org/index.php/innecoua/article/view/642> (дата звернення: 10.01.2021). DOI: 10.37332/2309-1533.2020.5-6.21
2. Подолянчук О.А. Організація обліку суб'єктами малого підприємництва. *Ефективна економіка*. 2017. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5536> (дата звернення: 13.02.2021).

3. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 13.02.2021).

4. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996-XI. URL: <http://search.ligazakon.ua> (дата звернення: 18.01.2021).

5. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань : Закон України від 15.05.2003 № 755-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text> (дата звернення: 30.01.2021).

6. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <http://search.ligazakon.ua> (дата звернення: 13.02.2021).

7. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 08.07.2010 № 2464. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17> (дата звернення: 20.02.2021).

8. Про фермерське господарство : Закон України від 19.06.2003 № 973-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/973-15> (дата звернення: 03.02.2021).

9. Про затвердження форми Книги обліку доходів і витрат, яку ведуть фізичні особи – підприємці, крім осіб, що вибрали спрощену систему оподаткування, і фізичні особи, які провадять незалежну професійну діяльність, та Порядку її ведення : Наказ Міністерства доходів і зборів України від 16.09.2013 № 481. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/z1686-13> (дата звернення: 02.02.2021).

10. Нормативно-правове забезпечення бухгалтерського обліку в підприємницькій сфері. Національні положення (стандарты) бухгалтерського обліку. URL: <https://www.mof.gov.ua/uk/nacionalni-polozhennja1> (дата звернення: 01.02.2021).

11. Методичні рекомендації по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку : Наказ Міністерства фінансів України від 29.12.2000 № 356. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0356201-00#Text> (дата звернення: 21.01.2021).

12. Методичні рекомендації по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку малими підприємствами : Наказ Міністерства України від 25.06.2003 № 422. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0422201-03#Text> (дата звернення: 01.02.2021).

13. Методичні рекомендації із застосування реєстрів бухгалтерського обліку малими підприємствами : Наказ Міністерства фінансів України від 15.06.2011 № 720. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0720201-11#Text> (дата звернення: 09.03.2021).

REFERENCES:

1. Dovbush A. V., Davydovska H. I. (2020) Osoblyvosti orhanizatsii obliku na pidpriumstvakh maloho biznesu v Ukraini [Features of the organization of the account at the enterprises of small business in Ukraine]. *Innovatsiina ekonomika* [Innovative economy] (electronic journal), no. 5-6, pp. 162–167. Available at: <http://inneco.org/index.php/innecoua/article/view/642> (accessed 10 January 2021). DOI: 10.37332/2309-1533.2020.5-6.21
2. Podolianchuk O. A. (2017) Orhanizatsiia obliku subiektamy maloho pidpriumnytstva [Organization of

accounting for small businesses]. *Efektivna ekonomika* [Efficient economy] (electronic journal), no. 4. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5536> (accessed 13 February 2021).

3. Hospodarskyi kodeks Ukrainy [Economic Code of Ukraine] vid 16.01.2003 r. no. 436-IV. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (accessed 13 February 2021).

4. Pro bukhhalterskyi oblik ta finansovu zvitnist v Ukraini [On accounting and financial reporting in Ukraine]: Zakon Ukrainy vid 16.07.1999 r. no. 996-XI. Available at: <http://search.ligazakon.ua> (accessed 18 January 2021).

5. Pro derzhavnu reiestratsiiu yurydychnykh osib, fizychnykh osib – pidpriemtsiv ta hromadskykh formuvan [About the state registration of legal entities, physical persons-businessmen and public formations]: Zakon Ukrainy vid 15.05.2003 r. no. 755-IV. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text> (accessed 30 January).

6. Podatkovi kodeks Ukrainy [Tax Code of Ukraine] vid 02.12.2010 r. no. 2755-VI. Available at: <http://search.ligazakon.ua> (accessed 13 February 2021).

7. Pro zbir ta oblik yedynoho vnesku na zahalnooboviazkove derzhavne sotsialne strakhuvannia [On the collection and accounting of a single contribution to the obligatory state social insurance]: Zakon Ukrainy vid 08.07.2010 r. no. 2464. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17> (accessed 20 February 2021).

8. Pro fermerske gospodarstvo [About farming]: Zakon Ukrainy vid 19.06.2003 r. no. 973-IV. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/973-15> (accessed 03 February 2021).

9. Pro zatverdzhennia formy Knyhy obliku dokhodiv i vytrat, yaku vedut fizychni osoby – pidpriemtsi, krim osib, shcho obraly sproshchenu systemu opodatkuvannia, i fizychni osoby, yaki provadiat nezalezhnu profesi-

inu diialnist, ta Poriadku yii vedennia [About the statement of the form of the Book of the account of incomes and expenses which is conducted by physical persons – businessmen, except the persons who have chosen the simplified system of the taxation, and physical persons who carry out independent professional activity, and the Procedure of its conducting]: Nakaz Ministerstva dokhodiv i zboriv Ukrainy vid 16.09.2013 r. no. 481. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/z1686-13> (accessed 02 February 2021).

10. Normatyvno-pravove zabezpechennia bukhhalterskoho obliku v pidpriemnytskii sferi. Natsionalni polozhennia(standarty) bukhhalterskoho obliku [Regulatory and legal support of accounting in the business sphere. National accounting regulations (standards)]. Available at: <https://www.mof.gov.ua/uk/nacionalni-polozhennja1> (accessed 01 February 2021).

11. Metodychni rekomendatsii po zastosuvanniu rehistriv bukhhalterskoho obliku [Methodical recommendations on the use of accounting registers]: Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 29.12.2000 r. no. 356. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0356201-00#Text> (accessed 21 January 2021).

12. Metodychni rekomendatsii po zastosuvanniu rehistriv bukhhalterskoho obliku malymy pidpriemstvamy [Methodical recommendations on the use of accounting registers by small enterprises]: Nakaz Ministerstva Ukrainy vid 25.06. 2003 r. no.422. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0422201-03#Text> (accessed 01 February 2021).

13. Metodychni rekomendatsii iz zastosuvannia rehistriv bukhhalterskoho obliku malymy pidpriemstvamy [Methodical recommendations on the use of accounting registers by small enterprises]: Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 15.06.2011 r. no. 720. Available at: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0720201-11#Text> (accessed 09 March 2021).